СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 245. | Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 20. жовтня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 245. | Jersey City, N. J., Saturday, October 20, 1923. | THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЄҐІОН ПРОТИ КЛЕНА

САН ФРАНЦИСКО, 18. жовтня. — Американський Леґіон, що організує ветеранів великої війни, ухвалив на своїй конвенції резолюцію, в котрій заявляється проти ширення расової релігійної і клясової боротьби.

Такою резолюцією Леґіон звернувся проти Ку-Клакс-Клена, котрий ширить ненависть до католиків та Жидів на релігійнім, та проти Муринів та еміґрантів на національнім поли.

Ухваленє резолюції попередила довша дебата, в якій противники резолюції проти Клена виказували, що Леґіон не повинен осуджувати нікого за його політичні переконання. Сі однак арґументи, як видно, не промовили до більшости делеґатів.

УРЯД ПРИКАЗУЄ ҐУБЕРНАТОРОВИ ФИЛИПИН ПОГОДИТИСЯ З ПОСЛАМИ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Федеральний уряд вислав ґенералови Вудови, ґубернаторови филипинських островів, приказ, щоби він старався увійти в порозуміннє з всіми филипинськими послами та довести до того, щоби вони працювали в леґіслятурі.

Прихильники незвисимости Филипинів, однак, не хочуть іти на ніяку злагоду з ґенералом та держаться осторонь від праці в леґіслятурі.

ПРОГАНЯЮТЬ КЛЕНСМЕНІВ ЗІ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

АТЛЕНТИК СІТИ, Ню Джерзі, 18. жовтня. — Урядники місцевого відділу американської запомогової організації „Елкс" постановили викинути зпоміж себе всіх, що належуть до Ку-Клакс-Клена.

Урядники сього відділу заявляють, що в той спосіб вони починиють подібну кампанію в цілих Злучених Державах.

ДІТИ ГОЛОДУЮТЬ ЧЕРЕЗ ДОРОЗНЕЧУ МЕШКАНЬ

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Перед стейтовою комісією для справ мешкань, що тепер веде слідство в домі міської ради Ню Йорку, зявилося богато урядників ріжних добродійних інституцій зі свідоцтвом, що високі комірні оплати даються дуже болючо відчувати робітничим родинам, та що в неоднїй сімї діти голодують, бо родичі мусять платити вишрубовані в гору ренти.

ФОРД МАЄ СТАТИ КАНДИДАТОМ ПРОГИБІЦІЙНОЇ ПАРТІЇ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 18. жовтня. — Уряд Національного Прогибіційного Комітету скликує на 12. грудня сього року до Вашінґтону конвенцію всіх прихильників прогибіції, які готові виступати при слідуючих виборах президента яко осібна партія.

Голова сього комітету каже, що Генрі Форд, автомобілевий фабрикант, може бути певний, що він стане кандидатом сеї партії на президента.

СЛІДАМИ ПИНША

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Прогибіційний уряд заповідає строгу кампанію для прочищення міста Ню Йорку зі салунів, яких тут має бути аж 2,000. Прогибіційні урядники уже виладили спис явних салунів, яких властителі будуть поставлені в короткім часі перед федеральні лави присяжних суддів.

АҐІТАЦІЯ ЗА СКРІПЛЕННЄМ ВОЗДУШНОЇ АРМІЇ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Установлений секретарем (міністром) війни комітет для розслідження стану воздушної армії Злучених Держав предложив уже секретареви свій звіт, з якого виходить, що ся галузь американської армії далеко не дописує воєнним потребам Злучених Держав та вимагає великого вкладу так щодо виховання відповідних людий як і щодо будови машин.

В КАЛІФОРНІЇ НАЙШЛИ КОСТИ МАСТОДОНТА

САНТА БАРБАРА, Каліфорнія, 18. жовтня. — В місцевости Понт Магу, в повіті Вентура, найдено кости величезного, нині вже вигиблого слона, званого мастодонтом, а попри нього найдено кости людий, похованї там яких 7 до 10 тисяч літ. Кости відкрито на румовищах старинного індійського хутора. (Подібні кости відкрито кількананцять літ тому назад на Україні, в копальні земного воску в галицькім селі Старуні, коло Солотвини.)

КУПЦІ РОБЛЯТЬ ВЕЛИКІ ЗИСКИ З ТОРГОВЛІ ВУГЛЕМ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Федеральна вуглева комісія, що має винаходити факти про вуглевий промисел, розслідивши торговлю вуглем, каже, що торговці вуглем роблять величезні зиски при помочи найріжніших маніпуляцій в торговлі.

НА СЛІДУ ШИРОКОЇ ПИВНОЇ ЗМОВИ

НЮ ЙОРК, 18. жовтня. — Прогибіційні аґенти арештували нині 11 людий, які, як поліція каже, мали зробити заговір захопити в свої руки всю безправну доставу пива для міста Ню Йорку.

Межи арештованими є цілий ряд визначних в політиці людий, а межи ними навіть колишній секретар Едвардса, бувшого ґубернатора нюджерзького стейту. Як кажуть урядники, арештовані давали річно прогибіційним урядникам хабарів на 800,000 долярів.

ВИЛСОН ПИШЕ

ПРИНСТОН, Ню Джерзі, 18. жовтня. — Офіціяльна друкарня Принстонського університету, в котрому Вилсон свого часу був президентом, оповіщає, що вона надрукує незадовго працю Вилсона про Лігу Народів.

ЛОЙД ДЖОРДЖ НА ГРОБІ ЛИНКОЛЬНА.

Спрінґфілд, Илинойс, 18. жовтня. — Складаючи вінець на грobі Абрагама Линкольна, Лойд Джордж виголосив промову, в котрій вказував на те, що Американці повинні йти слідами свого великого президента та придержуватися засади поміркованя в кождій воєнній побіді.

ПРАВИТЕЛЬСТВО КАНАДИ ОДЕРЖАЛО ПОЗИЧКУ.

З Оттави повідомляють: Позичка домініяльного правительства зістала замкнена 2. с. м.; ріжні фінансові і бизнесові фірми в Канаді закупили бонди на 200 міліонів долярів. Міністер фінансів В. С. Філдінґ вислідом позички вельми вдоволений, бо її сума перевисшає 28 міліонів понад бажану суму.

Буде чим заплатити старий довг і лишиться на новий довг.

НОВИЙ ЗЕМЛЕТРУС.

З Риму звідомляють, що на острові Мальта занотовано новий землетрус, який знищив кілька домів. Також на Сицилії відновився землетрус, але не спричинив поважнійшої школи.

СТРАЙКУ В ПОЛЬЩІ.

З Варшави доносять, що переговору поміж аґрарними робітниками і роботодавцями спинилися на мертвій точці. Супроти цього не є виключений аґрарний страйк.

КРОВАВА БІЙКА МІЖ УКРАЇНЦЯМИ В КАНАДІ.

З Стюартборн, Ман. Канада, повідомляють: Дня 6. с. м. вечером відбувалися танці в місцевій галі. На забаву прийшов також Іван Кулик, літ 24, зі Софією Загарою, літ 22, що є урядничкою в склепі п. Косована в сусіднім Гардентоні. Після забави Софія Загара ішла дорогою, а Іван Кулик пішов на сусідне обійстє впрягти коня до візка. В той момент надїхав автомобіль Івана Базюка. З автомобіля упав стріл і Іван Кулик упав на землю, поцілений кулею в живіт. Серед того автомобіль наїхав на Софію Загару й кинув її в рів задаючи тяжкі рани.

В неділю вечером Іван Кулик помер в Загальнім Шпиталі у Виннипеґу, а Софія Загара вийде зі шпиталю з ушкодженою ногою.

Едвард Тос і Іван Загара зістали ранені вчасі, як прибігли ратувати Софію Загару. Обі дістали тяжкі удари в голову каміннєм завязаним в хусточку. Божевільний Іван Базюк утік, але провінціональна поліція арештувала його дня 8. с. м.

ПОЛЬСЬКІ ПОРЯДКИ.

По донесенням польських часописів, податки за минулий рік заплачено тільки в 23.5 процентах. З оборотного податку, який минулого місяця мав принести 7 міліярдів ледви 1 міліярд. Супроти цього польському міністрови фінансів не остає нічого поза дальшим задрукуванням паперу.

СУДДЯ НАЗВАВ ЧОЛОВІКА ЮДОЮ ІСКАРІОТОМ.

ТОРОНТО. — На передмістю сього міста відбулася 2. с. м. дуже цікава розправа. Імено перед судом ставав Е. Олівер, урядник з департаменту внутрішних доходів за намовлювання коваля Смита до зроблення машинки до роблення горівки. Викрилося, що Смит не знав, що Олівер є тайним поліцаєм і коли машинка була готова, Олівер арештував його.

Видаючи засуд, суддя Брунон сказав до Олівера:

„Ти оскаржений о найбільшу провину о яку чоловік може бути оскаржений — о зраду свого ближнього. Ти є модерний Юда Іскаріот... Се прямо непростиме, що такий стан річий може істнувати в цівілізованім краю".

ПОСТРІЛЯЛИСЬ НА ТАНЦЯХ.

В неділю 7. жовтня, в кольонії Стюартборн, Ман. (Канада) лучилася страшна подія. Після танців в гали Іван Базюк застрілив Івана Кулика. І не тільки те, Базюк їдучи дорогою автомобілем по доконанім мордерстві, наїхав на йдучу з танців Зофію Загару з Гардентон внаслідок чого вона дізнається тепер в шпитали ... і нахола тяжких покалічень і
Іван Разюк і М. Сидор арештовані

Іван Кулик мав 24 літ, Зофія Загара має 22 роки.

Пімста з адівчину (Зофію) є причиною мордерства.

ПОВІДОМЛЕННЄ!

ПОВІДОМЛЕННЄ!

ДО ЧЛЕНІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ У. Н. СОЮЗА:

Після ухвали річного засідання головного уряду У. Н. Союза з 16. лютого 1923 і рішенєм Екзекутиви У. Н. Союза з 26. вересня 1923, сим проголошується три-місячну кампанію єднання нових членів до організації.

Згідно з тим, в слідуючих трох місяцях а то в:

ЖОВТНИ, ПАДОЛИСТІ І ГРУДНИ

Український Народний Союз посередництвом 341 своїх Відділів в Злуч. Державах і Канаді буде приймати

МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ ВІД 1-го РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ

БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ

НА ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ, КАЛІЦТВА АБО НЕВИЛІЧИМОЇ СЛАБОСТИ-НЕДУГИ.

ОБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇ РОДИНИ.

Дораджуйте своїм другам і знакомим вступати в ряди своє-рідної запомогової організації; організації яка вже 30 літ найбільшу користь своїм членам і славу всему українському народови приносить.

Приєднуйте нових членів і членкиць до істнуючих вже відділів.

Орґанізуйте нові відділи, братства, сестрицтва або товариства.

Голоситься по близші інформації до відділових урядників або просто до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
RECORDING DEPARTMENT.
P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

В Джерзи Сіті, Н. Дж., 30. вересня 1923.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ:

І. Каштанюк, гол. рек. секр.

НІМЕЦЬКІ СТЕЙТИ БАВАРІЯ І САКСОНІЯ ЗРИВАЮТЬ МІЖ СОБОЮ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЗНОСИНИ

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Німецькі стейти Баварія і Саксонія зірвали між собою дипльоматичні зносини.

Саксонське правительство усунуло ціні свого дипльоматичного представника в Мінхені, столиці Баварії, а назначило нового, але баварське правительство його не приняло, заявляючи, що так довго не прийме у себе саксонського дипльоматичного представника, поки в Саксонії власть мати-муть у своїх руках комуністи.

Рівночасно баварське правительство відкликало свого дипльоматичного представника з Дрезна, столиці Саксонії.

ВЕЛЬМИ ТРУДНЕ СТАНОВИЩЕ НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Німецьке федеральне правительство знову переборює велику кризу.

Перед ним є до розвязки справа Ренщини і Рурщини, де ведеться пропаганда за відірванням; справи спору з комуністичною владою в Саксонії, яка теж зірвала дипльоматичні зносини з Баварією; справа самостійницького і монархістичного руху в Баварії, і вкінці справа безробіття, голоду і упадку німецьких фінансів.

Все те є забогато до розвязки для коаліційного правительства Штреземана і тому сподіваються, що він використає надані йому недавно парляментом (райхстаґом) і державною радою (райхсратом) диктаторські повновласти і зачне правити та привертати лад в державі при помочи своєї диктаторської влади.

Се була би проба на нових непевних водах. Чи вона йому вдасться, годі вгадати, але всі годяться в погляді, що се завдання занадто трудне. Вельми трудно буде розвязати як питання самостійницького руху по поодиноких стейтах так теж і фінансову кризу.

СТІННЕС ГОДИТЬСЯ ДОСТАВЛЯТИ УГОЛЬ ФРАНЦІЇ

ДІССЕЛЬДОРФ, Німеччина, 18. жовтня. — Німецький промисловий моґнат Гуґо Стіннес заявив, що він годиться віддавати Франції означену скількість угля яко „воєнне відшкодовання", коли німецьке правительство за нього йому заплатить.

100 МІЛІОНІВ НІМЕЦЬКИХ МАРОК ЗА ОДНОГО ПЕННІ

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Нині американський цент небувало підскочив на тутешньому грошевому торзі.

Сьогодня продавали тут по 100,000,000 німецьких марок за одного американського цента.

Хто мав 10 центів (дайма), то міг купити 1 міліярд (біліон) німецьких марок.

НІМЕЧЧИНА ГОДИТЬСЯ ПЛАТИТИ АЛІЯНТАМ ПО $200,000,000 РІЧНО

ПАРИЖ, 18. жовтня. — Сюди повідомляють з Берліна, що німецьке правительство зладило відповідь на бельгійське правительство у справі сплати аліянтам „воєнного відшкодовання". Німецьке правительство не годиться з плянами бельгійського правительства, але заявляє від себе згоду платити аліянтам 800,000,000 німецьких золотих марок ($200,000,000) річно.

14,000 АНГЛІЙСЬКИХ ЛІКАРІВ ЗАПОВІДАЄ СТРАЙК

ЛОНДОН, 18. жовтня. — 14,000 англійських докторів рішило приступити до страйку з 1. січня, 1924.

Сей страйк заповідають вони наслідком зменшення їх платень за лікарську обслугу 15,000,000 робітників і робітниць, обезпечених на основі державного асекураційного пляну.

ВІДПИСИ 500 ДОГОВОРІВ В ЛІЗІ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. жовтня. — Досі держави, які належать до Ліґи Народів, передали секретареви Ліґи Народів понад 500 договорів до зареєстровання.

Між ними є мировий договір Німеччини із Злученими Державами, договори з Рапальо, договір про союз „малої антанти" (Чехо-Словаччини, Румунії і Юго-Славії), французько-польський оборонний союз і много інших.

ЗМЕНЬШЕННЄ МІНІСТЕРСЬКОГО КАБІНЕТУ

АТЕНИ, столиця Греції, 18. жовтня. — Недавно уступило чотирох грецьких міністрів, а саме справ внутрішних, загранчиних, війни і судівництва.

На їх місце премієр Ґонатас не покликував нових міністрів, але віддав їх чинности другим міністрам.

ЗМОВА РУМУНСЬКИХ ФАШИСТІВ НА ЖИТТЄ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ

БУК-АРЕШТ, столиця Румунії, 18. жовтня. — Тутешня поліція викрила змову румунських фашистів на замордовання многих визначних румунських політичних провідників та урядовців.

Між призначеними на страчення було 4 міністрів.

ЛЕНІН І ТРОЦЬКИЙ

МОСКВА, 18. жовтня. — Тутешня преса пише, що стан здоровля Леніна значно поправився, та що він і далі постійно набирає сил.

Про Троцького пишуть, що се правда, що він нездужає на жолудкову хоробу, але не стверджують заграничної вістки, що до нього призвано з Німеччини лікаря Завербруха для лічення рака.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

II. ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Другий Всеукраїнський Конгрес Обєднання Українських Організацій відбудеться в днях 25. і 26. жовтня с. р. в Филаделфії, Па., в салі Клюбу Українських Горожан при 849 Н. Френклин Стр.

Порядок нарад такий:
1) Отворення Конгресу;
2) Звіти уступаючого Виділу;
3) Дискусія;
4) Реферати;
5) Ухвалення резолюцій;
6) Уділення абсолюторії уступаючому Виділови;
7) Вибір нового Виділу;
8) Біжучі справи.

Початок нарад о 9. год. рано. Всі делегати предложать свої повновласти верифікаційній комісії.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:
о. Лев Левицький, предс. Т. Грицей, рек. секр.

ВЕЛИКИЙ НАРОД ПЕРЕД ВЕЛИКИМИ ПИТАННЯМИ.

Всякому, хто з роспукою глядить на тимчасову невдачу визвольної боротьби українського народа, цікаво поглянути на страшні переживання великого німецького народа. З дня на день приходять сюди з Німеччини вісти, які подабають на ті вісти, які діставав прокажений Йов. Одна вістка гірша, страшнійша, болючійша від другої. Здається їйні, що Німеччина вже дійшла до краю свого терпіння, але тимчасом завтра вона дістає ще тяжчий удар. Найтяжче з усего то те, що вона й вигляду не має на зворот до кращого.

Щоб як слід зрозуміти положення Німеччини, треба собі наперед засвоїти добре головні основні факти недавної німецької історії. Світова війна, яка межи инчим була виклакана німецькою військово-шляхотською кастою, скомпромітувала сю клясу, що в той час вела німецький народ. Шляхта та цісарство мусіло уступити, а їх місце в проводі народа мусіли обняти другі кляси.

Покищо здавалося, що немає другої кляси, так здібної до ведення організації німецького народа як кляса великих промисловців. Вони й правили Німеччиною від скінчення війни. Хоча на зовні нібито правили демократи та соціялісти, на ділі правив міліярдер Штінес, його банкірі та його ґазети. Однак ся кляса дбала за свої інтереси більше як за інтереси всего німецького народа. При помочи постійного обнижування вартости німецького гроша та підношення цін на всякі товари вона потрафила до голого обрабувати німецький народ. Наслідком рабункової політики німецьких промисловців зруйновано зовсім німецьку інтелігенцію та німецьку середну (міщанську) клясу.

Рівночасно руйнувався цілий німецький народ. Не лишень через нутрішні умови, але й через зовнішні, через натиск Франції та її помічників. Під впливом сих зовнішних та нутрішних умов Німеччина стоїть нині в страшній руїні. Її гроші безвартісні. Її фабрики не можуть іти. Робітники безробітні. Населення голодує. Весь господарський рух в ній задержався, як задержується круження крови в людині, укушеній гадюкою.

Німецький народ, котрий віддав був провід в своїй господарці своїм великим промисловцям, бачить тепер їх повну невдачу. Він самий не знає, що зі собою робити. Він тепер стоїть на роздорожу. З одного боку його тягнуть німецькі монархісти, котрі думають, що серед компромітації промисловців забудеться компромітація шляхти та що огірчений на промисловців народ дозволить вернутися монархії. На другий бік тягнуть їх умірковані робітники та збанкрутовані середні кляси, які за всяку ціну хочуть вратувати републику, оперту на народних голосах. На третій бік тягнуть їх большевики, обіцюючи їм рай в совєтській формі правління.

Німецький народ знає, що він не хоче жадного з тих. Не хоче він теперішної републики, бо вона для нього рівнозначна з руїною. Не хоче старої монархії, яку винуе за всі свої теперішні нещастя. Не хоче большевизму, бо знає, що він приніс народам Росії. Ще якби не було французького баґнету під німецьким ребром, то Німець мігби спокійно застановитися над своїм положенням та рішитися на якийсь рішучий крок сюди або туди. Але з французькою армією, чатуючою в німецьких краях над Реном, безборонний німецький народ не може заризикувати на ніяку політику, бо неосторожний крок може значити страшні жертви, неповоротні шкоди.

Німеччина вагається, отягається з дня на день з вирішенням великих питань. Тимчасом життє не жде, а йде, несе все гіршу та гіршу руїну, доводить німецький народ до нелюдської роспуки. І скоро відай від нього можна ждати якогось вислову сеї безкрайної роспуки. Буде се певно страшний вчинок, бо великі народи висказують свою роспуку зриводу непоборних нещасть справдішними страхіттями.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.
ОРГАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЧОГО СПОДІВАЄТЬСЯ КРАЙ ВІД II. ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСУ?

Щоб дати на се відповідь, наведемо один з богато листів, які приходять кождого дня до Обєднання.

Сей лист звучить:

„Сим стверджуємо одержання Вашого чека ч. 4,187,973 на суму $150.00, що призначені на харчівню в Берліні. Маємо за велику шану скласти Вам і всім жертводавцям щиросердечну подяку за так цінну для нас, власне для нашої харчівні, піддержку. Сі гроші се перша допомога, яку ми дістали у відповідь на наш заклик у справі відкриття харчівні і каси взаємопомочі. Коли ми змушені надзвичайно скрутним економічним положенням нашого студентства в Німеччині взялись за справу відкриття харчівні, то сподівались, що всі, до кого ми звернемось о поміч, по мірі сил відгукнуться і нам вдасться хоч частинно полекшити нужду хорих і здорових студентів. Але здається наші надії не справдяться. Лише Високохвальне Обєднання, яке за останні місяці спромоглось зорганізувати і нести визначну допомогу рідному краеви, поспішає і нас піддержати в нелегкій справі. Тимто, що се підмога перша, ми зобовязані до найбільшої вдячности, та рівно до найбільшої активности у справі дальшої праці коло харчівні.

Ся допомога се перший угольний камінь студентської харчівні в Берліні. Ми не станемо наводити чисел, які точно означили-б матеріяльні потреби нашого студентства, бо знаємо, що не одні ми в нужді. Ми лише зазначуємо, що до останнього часу одно тільки Товариство Української Молодіжи в Ню Йорку несло нам визнану поміч, яка єдино ратувала від голодової смерти хорих і крайно потребуючих. Воно виявило повне зрозуміння нашої нужди й оцінило нашу важку академічну і національну працю. В тому зрозумінню й оцінці ми завсіди знаходили моральну піддержку та духово зміцнювались до дальшої праці.

„Тепер ми бачимо, що розуміннє нашої біди та нашої, правду сказати, не великої національної праці, міцнійшає серед земляків за океаном. Найліпший тому доказ се дорогоцінна для нас опінія, яку Обєднання дало до нашої відозви і розповсюдило через пресу. Дякуємо за сю опінію. Нам навіть якось неприємно, що ми не почуваємо себе досить на силах у відповідь на дорогі братні слова збільшити завзяттє в нашій боротьбі за життє. Але не трачимо надій на щасливе докінчення наших студій та ще більшу працю на ріжних ділянках життя Українського Народу, бо бачимо, що побіч з нами стоїть Обєднання всіх українських Організацій в Америці.

„Обіцюємо й набудуче перебувати в найбільшому контакті з Обєднанням, що після останнього Конгресу має ще більш зміцнитись, та стати єдиним авторитетним органом усіх Українців в Америці.

„Ще раз висловлюємо нашу найбільшу подяку за надіслану поміч, та за приязне до нас відношення. Бажаємо найбільшого успіху Вам у Вашій великій праці, бо від того успіху залежить доля української школи та української молоді.

П. Ковженників,
екон. референт".

Та перед нами не тільки обезпечення молоді. Перед нами справи допомоги в організованій боротьбі; перед нами завдання організації всіх наших сил тут в Америці. Тому спішім на Конгрес в днях 25г і 26. жовтня с. р., свідомі того, яке на нас лежить завдання.

Обєднання Українських Організацій в Америці.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА В 1923 РОЦІ.

(Кореспонденція зі Львова).

VII. АВСТРІЯ.

1. 124) **Визволення.** Рік І. Місячник вільної української думки за кордоном. Виходить що місяця, випусками 8° по 4 арк. друку. Адреса: Wien, VIII., Postamt 65 Postfach (Відень).

2. 125) **Наш Стяг.** Рік III. Неперіодичне письмо Української Соціялістичної (Комуністичної) Молоди, випусками 8° по 16 сторін друку. Адр.: "Nash Stiach", Wien, IX., Garnisonsgasse 20/10. Відень.

3. 126) **Наша правда.** Рік III. Орган Комуністичної Партії Сх. Галичини (Секція Комуністичного Інтернаціоналу). Виходить раз на тиждень по 4 стор. Адреса: "Nascha Prawda", Wien VIII. Postamt 65, Postfach 53 (Відень).

4. 127) **Нова громада.** Рік І. Політ. сусп. журнал-місячник 8° по 8 арк. друку. Адр.: "Nowa Hromada", Wien IX, Lichtensteinstrasse 92, Tuer 19 (Відень).

5. 128) **Український прапор.** Рік V. Тижневик, 4 стор. Адр.: "Ukrajinskyj Prapor", Wien, VIII. Langegasse 5. (Відень).

6. 129) **Український скиталець.** Рік IV. Орган Військової еміграції земель ЗУНР. Ілюстрований двохтижневик, 8° по 2—3 аркуши друку. Адр.: „Ukrajinskyj Skytalec", Wien, VIII. Ferrogasse 31 (Відень).

7. 130) **Хліборобська Україна.** Рік IV. Неперіодичний журнал-збірник. Видає: Український Союз Хліборобів Державників; збірками 8° по 10—15 арк. друку. Адреса: „Ratay", Berlin, Nikolassee, Cimberstrasse 3. (Deutschland). Видається: Відень.

VIII. НІМЕЧЧИНА.

1. 131). **Український Козак.** Рік І. Український, національний (ілюстрований) орган. Видає: Українське Національне Козацке ТоТвариство, Біла Церква на Київщині. Виходить місячно 4° по 16 стор. Адреса: Ukr. National Kosaken-Verein, Muenchen, Arcostrasse 8, III. Stock, Bayern (Мінхен).

IX. ЧЕХІЯ.

1. 132) **Вістник СВУС-а** (Союза Відродження Українського Студенства). Рік І. Видається на правах рукопису. Місце видання незазначене). Виходить місячно 4° по 16 сторін друку. Адреса (?). Прага.

2. 133) **Записки** Української Академічної Громади при українській Господарській Академії в Ч. С. Р. Рік І. Орган періодичних Укр. Акад. Громади при Укр. Госп. Академії. Виходить що 3 місяці книжками 8° по 3-4 арк. Адреса: Podebrady, Hotel „U krale Jiricho" c. 42 (Подебради).

3. 134) **Нова Україна.** Рік II. Місячник письменства, мистецтва, науки і громадського життя (8° по 10 арк.). Адреса: Praha, III. Serikova ul. 4. (Прага).

4. 135) **Соціялістична думка.** Рік III. Центр. Орг. Укр. Соц. Дем. Робітничої Партії. Виходить раз на місяць у Празі (8° по 16 стор.). Адреса: Vinohrady, Lùricka 33., III. (Прага).

5. 136) **Українське Книгознавство.** Рік II. Орган гуртка бібліольогів при Укр. Господарській Академії в Ч. С. Р. (Виходить неперіодично 8° по 4 арк. друку на шапіографі). Адреса: Stud. L. Bukovsky, Lazne, Podebradu, Hotel „U krale Jiricho", Ukrajinska Hospod. Akademie (Подебради).

6. 137) **Український студент.** Рік II. Орган вільної думки українського студенства. Видає: Т-во „Український Студент" неперіодично 8° по 8 арк. друку. Адреса: Ukrajinsqyj Student, Praha, Smichov, Plazenska c. 83 (Прага).

X. АМЕРИКА.

а) Бразилія

1. 138) **Праця.** Рік X. Український просвітно-екон. тижневик у Бразилії. Видає Видавнича Спілка (4 ст.). Адреса: „Praca", Prudentopolis, Parana.

б) Злучені Держави

1 139. **Америка.** Рік XII. Уряд. орган тов. „Провидіння", (Виходить тричі на тиждень), видає запомогова організація „Провидіння", 4 стр. друку. Адр.: „America", 817 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

2. 140) **Базар.** Рік IV. Місячник для справ промислу, торговлі і просвіти. Видає „Січовий Базар" раз на місяць 4° по 2 арк. друку. Адреса: Sichovy Bazar, Inc., 34 E. 7th St., New York, N. Y.

3. 141) **Голосъ Руси.** Рік VI. Карпато-руська національна газета. Видає: Карпато-русское Издательское общество (4° по 4 стор.). Адреса: „Golos Rusi", 438 East 14th St., New York, N. Y.

4. 142). **День.** Рік II. Єдина щоденна газета в Злуч. Штатах Америки, служить інтересам Американських Підкарпатських Русинів (по 4 стор.). Адреса: „Den", 197 E. 4th St., New York, N. Y.

5. 143) **Дніпро.** Рік III. Орган Української Православної Церкви в Америці. Виходить раз на тиждень накл. Видавн. Спілки „Дніпро" по 4 стор. Адц.: „Dnipro", P. O. Box 1011, Trenton, N. J.

6. 144) **Лис Микита.** Рік III. Гумор. сатир. часопис. Виходить двічі на місяць 4° по 16 ст. Адреса: Lys Mykyta Publishing Co., 335 East 18th St., New York, N. Y.

7. 145). **Місіонар.** Рік VII. Видає: Монастир Ч. св. Василія Великого раз на місяць, випусками 8° по 2 аркуші. Адреса: The Missionary, 832 North 7th Street, Philadelphia, Pa.

8. 146) **Молот.** Рік V. Сатир. гумор. ілюстр. часопис. Виходить двічи на місяць 4°. по 16 стор. Адреса: „Molot", 414 East 9th St., New York, N. Y.

9. 147) **Народня Воля.** Рік XII. Орган Українського Роб. Союза. Виходить тричі на тиждень. Адреса: „Narodna Wola", 524 Olive St., Scranton, Pa.

10. 148) **Нова Україна.** Рік ? Тижневик, 4° по 8 стор. Адреса: „Nowa Ukraina", Box 130, Station D, New York, N. Y.

11. 149) **Нове Життя.** Рік (?). Виходить двічи на місяць по 4 стор. Адреса: „Nowe Zytia", 107 Grant St., Olyphant, Pa.

12. 150) **Проломъ.** Рік V. Юмористично-сатир. журнал. Виходить раз на місяць 4° по 8 стор. Адреса: 643 East 23rd Street, New York City. (Москвофільський часопис).

13. 151) **Робітник.** Рік VIII. Місячний журнал посвячений інтересам працюючих мас в Америці. Видає: Друкарсько Видавнича Спілка „Робітник" раз на місяць 4° по 24 стор. Адреса: 30 St. Marks Pl., New York, N. Y. сячний журнал, присвячений ін-

14. 152) **Робітниця.** Рік III. Мітересам українських женщин-робітниць в Злуч. Державах і Канаді. Виходить раз на місяць 4° по 16 стор. Адреса: „Robitnycia", 30 Marks Pl., New York, N. Y.

15. 153) **Свобода.** Рік XXXI. Український дневник. Урядовий орган запомогової організації Український Народний Союз в Злуч. Державах Америки (4 стор.). Адреса: „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

16. 154) **Січові Вісти.** Рік VI. Письмо присвячене січовим справам, просвіті і науці. Орган Січ. Орг. Українців в Зл. Державах. Виходить раз на місяць по 8 стор. Адреса: „Sichovy Visty", 2152 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

17. 155) **Українські щоденні вісти.** Рік IV. Виходить щодня, присв. інтересам працюючого люду в Зл. Державах і Канаді (4 стор.). Адреса: „The Ukrainian Daily News, 502 East 17th Street, New York, N. Y.

ПЕРЕДКОНҐРЕСОВЕ ЗАСІДАННЄ ПРЕЗИДІЇ ОБЄДНАННЯ

Дня 24. жовтня с. р. о 9. год. рано відбудеться засіданнє Президії Обєднання Українських Організацій в льокалі товариства при 136 Савт 4-та Ст., Рум 608, зі слідуючим порядком нарад:
1) Затвердження фінансового звіту;
2) Порядок нарад Конгресу;
3) Біжучі справи.

Окремих запрошень не висилається.

Проситься всіх членів Президії явитись точно в назначений час.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:
о. Лев Левицький, предс.
Т. Грицей, рек. секц.

ЗАСІДАННЄ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ

Передконгресове засіданнє Виконавчого Комітету Обєднання Українських Організацій відбудеться дня 24. жовтня с. р. о 4. год. пополудні в льокалі Товариства при 136 Савт 4-та Ст., Рум 608, зі слідуючим порядком нарад:
1) Принятє звітів Президії;
2) Порядок нарад Конгресу і резолюції;
3) Біжучі справи.

Проситься всіх членів Виконавчого Комітету прибути в назначений час.

Окремих запрошень не висилається.

ЗА ПРЕЗИДІЮ ОБЄДНАННЯ:
о. Лев Левицький, предс.
Т. Грицей, рек. секц.

В У. Н. СОЮЗІ НАЙПЕВНІЙШЕ ОБЕЗПЕЧЕННЄ. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ. КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

УДАРНИЙ НАСТУП ПОЛЬЩІ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

Для орієнтації нашого загалу вважаю за річ конечну подати бодай побіжно огляд нашого шкільництва в порівнанню зі шкільництвом Поляків на землях українських під польською окупацією.

Отже на Холмщині і на Підляші нема вже нині **АНІ ОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ** школи, а на Волині і Поліссю знищено вже поверх 90% українських шкіл.

У Східній Галичині нищення українських шкіл і насаджування польських представляється так:

а) **НАРОДНІ ШКОЛИ:** За час від 1919 р. до 1921 р. наш стан посідання з передвоєнного стану зменьшився о поверх 1,300 шкіл, а саме: 682 знищених українських шкіл, о 339 побільшене число польських шкіл і 385 так званих польсько-українських шкіл, яких перед війною не було, а про яких характер легко догадатись. По клясам, — то на 9,856 (кругло 10,000) кляс у Східній Галичині є 7,211 польських і лише 2,645 українських, себто кругло **ОДНА ЧЕТВЕРТИНА.**

Скільки стратили ми за час від 1921 до 1923 рр. — це оповите тайною, бо польська влада заборонила видавати якінебудь статистичні інформації щодо шкільництва. Та можна догадуватись, що ці нові втрати будуть певно не меньші.

б) **УЧИТЕЛЬСЬКІ СЕМИНАРІЇ:** державних польських є 12, утраквістичних 7 і українських 2 (Одиноку українську державну мужеську семинарію у Львові вже зноситься). Отже на загальне число державних учительських семинарій 21, на українські припадає лише 2, — с. є. меньше як **ОДНА ДЕСЯТА ЧАСТИНА.**

в) **ГІМНАЗІЇ:** польських державних є 53, а українських лише 7. Отже на загальне число державних гімназій 60, на Українців припадає меньше ніж **ОДНА ОСЬМА** частина.

Не забуваймо, що при сьому не вчислені польські Товариства Школи Людовей, школи, яких число виносить: народних 474, промислових і промислових курсів 55 і т. д., та що чим далі, то тим більш у нашу некористь зміняються чисельні відносини шкіл українських і польських.

Поляки на „кресах", не дивлячись на се, що польський уряд з Ґломбінським на чолі з усею форсою піклується тільки польськими школами, а рівночасно зникають з лиця землі українські школи, — міліярдовими приватними постійними жертвами підпомагають свій уряд в тому напрямі, щоб дійсно на цілому просторі українських земель між Карпатами і Пинськими болотами вже в найкоротшому часі не було ані одної громади без польської школи. Цифри і факти говорять найвимовнійше, що як польський уряд так і польске громадянство без огляду на партії в справі шкільництва ідуть проти нас одною збитою лавою і на ту ціль не жалують видатків ні трудів.

Міжтим українська суспільність рішучо за мало уваги, труду і матеріяльних засобів посвячує для справи українського шкільництва. Вистане згадати, що в останньому місяці вплинуло на „Рідну Школу" всього 18 міліонів мп. А треба тямити, що на 1. жовтня учителям, які побирають всього 60% поборів державних учителів, мусить У. П. Т. заплатити 200 міліонів мп.

В боротьбі за свою школу українська суспільність мусить напружити всі свої сили; мусить використати всі засоби боротьби і повести її так безоглядно, як безоглядно йде денаціоналізаційний похід.

В сій акції треба нам мати перед очима повний образ засобів і сил противника. В боротьбі з ним мусимо змобілізувати всі свої сили і засоби.

Іван Герасимович.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИЙМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

З ОБЄДНАННЯ.

З каси Обєднання Українських Організацій відіслано до краю суму $701.71 на слідуючі ціли:

1) Рідна Школа (збірка від 14. вересня по 17. жовтня)	$423.15
2) Ольга Кобилянська (збірки: Січовичок, Ню Йорк; Чагарин, Вунсакет; П. Кудрик, Гемтремк)	56.00
3) Інваліди (збірка до 17. жовтня включно)	107.06
4) На пресу в старому краю (збірка о. В. Лотовича, п. В. Яськевича з віча, та посилка п. М. Семенюка з Болтимор, Мд.	115.50
Загальна сума	$701.71

Громадяни і Громадянки:—

Потреби краю зростають, а тимсамим мусить зростати і наша жертвенність. На II. Всеукраїнськім Конгресі, який відбувати-меться в Филаделфії в днях 25. і 26. жовтня с. р., мусимо сказати нашим браттям в краю, чи лишимо їх на поталу ворогам, чи дамо їм допомогу в їх боротьбі.

Тому спішіть на Конгрес, бо браття наші ждуть нашої допомоги!

Там обєднаємося в одну велику українську сімю і спільними силами станемо до боротьби.

На Конгрес!

Обєднанне Українських Організацій в Америці

64 СТОРІН КАТАЛЬОГ КНИЖОК 64
ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"
ВИСИЛАЄМО ДАРОМ!
ПРИ ЗАМОВЛЕННЯХ ПОНАД $5.00 ДАЄМО ВІДПОВІДНИЙ ОПУСТ.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДЕНЬ ЖАЛОБИ В ФИЛАДЕЛФІЇ

Заходом Ліги Горожан українського роду в Филаделфії, Па., відбудеться в неділю, 21. жовтня с. р. **ДЕНЬ ЖАЛОБИ** по розстріляних ляхами Стрільцях нашої Революційної Арімї.

Свято зачнеться відправленнем Панахиди за погибших героїв в катедральній церкві. По Службі Божій відбудеться в галі Українських Горожан при 849 Н. Френклин Ст. **ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ** на знак протесту перед американським урядом проти ляцьких звірств над нашим народом.

Всіх, хто любить свій нарід і хоче йому помогти, просимо прибути на віче, щоб показати світови, що ми не мертва маса а живучий народ, і коли буде треба, станемо в оборону наших поневолених братів всі як один.

Українська Громадо!—

Кличе Вас вічевий дзвін! Наш народ в небезпеці! До зброї, Громадо!

ЗА УРЯД ЛІГИ ГОРОЖАН М. ФИЛАДЕЛФІЇ, ПА.:

М. Дубас, предс.
А. Шостак, секр.

ГРОШЕВИЙ ОБОРОТ В АВСТРІЇ.

Австрійський уряд приступив до видачі мтеалевих монет на суму 130 міліярдів корон. В міру емісії тих монет будеться стягати паперові банкноти. В третому тижні серпня зменшилась скількість банкнотів о дальших 99 міліярдів, до суми 5,458 міліярдів.

РІЗДВЯНА ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ ТЕЛЕҐРАФОМ ПО СПЕЦІЯЛЬНІЙ ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ

Щоб Ваші рідні в Старім краю могли вповні користати і тішитись з Вашого подарку, ми будем пересилати гроші телеґрафічно, наколи в адресі нема більше як шість слів, рахуючи лиш $1.00 за оплату телеґрафу, а 16 цнт. за кожде додаткове слово.

Гроші можуть бути вислані до Старого Краю або в Американських Банкнотах, в польських марках, або в долярах, які будуть виміняні на польські марки після тої рати виміни, яка буде в часі виплати гроший адресатови.

Говоримо Вашою мовою.

FIRST NATIONAL BANK
SCRANTON, PENNA.

НАЙБІЛЬШИЙ БАНК В ПІВНІЧНО-СХІДНІЙ ПЕНСИЛВЕНІЇ ПІД НАГЛЯДОМ ПРАВИТЕЛЬСТВА.

Заграничний Відділ отворений щодня від 9-ої рано до 5-ої пополудни.
В суботу (цілий день) від 9-ої рано до 8.30 вечером.

ГИМН ПЛАСТУНІВ*)

Гей, юнаки! гей пластуни!
Ми — діти сонця івесни,
Ми діти матері природи!
До нас шумить зелений бір, —
В ліси-ж, поля, до вільних гір,
На ясні зорі, тихі води!

Гей, пластуни! гей, юнаки!
Життя — не жарти, не казки,
А праця, бурі і негоди, —
Гартуймо-ж наш юнацький дух,
Юнацьке гасло — воля й рух,
Ніщо нам лихо і пригоди!

Гей, юнаки! гей, пластуни!
Народу рідного сини,
Сини краси, сини природи!
Не зломили ми своїх присяг! —
Веде нас гордо вільний стяг
До щастя, слави і свободи!

П. Стах.

*) До нього є музика, написана п. Я. Ярославенком, автором сокільського маршу.

ХРУНІ У ВІТОСА

Недавно їздили до Варшави голови партії "слеянсько-радикальної", Павло Лаврук з І-capca і "посол''-хлібоїд Залуський. Ціль тої поїздки була видурити марки на задуманий кооперативний союз тої партії в Коломиї. Переговори ішли з Вітосом, бо це "колеґа55 Лаврука з Відня.

А була там бесіда також про митрополита Шептицького. П. Лаврук отрицався і кидав громи прокляття на митрополита.

Вкінці Лаврук порушив справу, котра йому таки лежить на серці: вигнати свого попа зі села... і зачав о це просити Вітоса. Казав: "Попі бйором пенсиї од ржонду, то майом слухаць ржонду". А А тоді Вітос сказав так:

"Вперф зробіми поржондик з вашим метрополітов, а потим з вашим ксендзем".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 114, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 21. жовтня, о годині 3. пополудни в шкільній гали у Петра Кульбіди під ч. 538 Oak St. Проситься членів зійтись на сю галю і відбути мітинґ в як найліпшім порядку. — Н. Гінко, пр.; І. Нестор, секр.

ВИДАВНИЧІ НОВИНИ

„Історія українського письменства" Єфремова. — Словники Грінченка та Уманця. — Альманах Січових Стрільців. — Листовні картки.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Не зважаючи на дуже й дуже скрутні обставини, під якими терпить не тільки українська, але й Німецька видавнича справа, українські видавництва у Німеччині все не кидають праці, а навіть захожуються коло виконання нових і то дуже великих плянів.

Видавництво Якова Оренштайна („Українська Накладня") приступає до друку нового видання **„Історія Українського Письменства" Сергія Єфремова.** Наш заслужений академік, поборюючи всі труднощі істнування під совітським режимом, ґрунтовно переробив і доповнив перше видання своєї праці, так що замісць початкового одного тому його „Історія" тепер розрослася на два томи. До другого тому автор ще написав особливий додаток з оглядом літературних течій і постатей останнього пятиліття (1917—1922). Цей додаток буде особливо цікавим, бо в нім знайшли місце, всі цвіти й пустоцвіти „большевицької доби" нашого письменства. Манускрипт цілого твору є вже в Берліні, і є надія, що на Різдво нове видання побачить світ.

Молодше, але більш ріухливе й багатше на капітал видавництво „Українське Слово" захожується коло нового видання двох найбільших українських словників: **Грінченкового Українсько-Російського** та **Російсько-Українського Уманця і Спілки.** Перші видання цих словників вже давно розійшлися, й ні за які гроші їх тепер не дістати. А потреба в цих словниках є величезна, бо розвиток українського періодичного й книжного письменства, мимо всіх перепон і перешкод, все поступає наперед. Навіть на радянській Україні, де тепер заповіджено „українізаційний курс, без цих словників годі обійтися: вони конче там потрібні і в школі, і в урядах, і в приватнім життю. Та совітська влада про „українізацію" балакає багато, а на видання цих необхідних словників ніяк не спроможеться на кошти! Тому почин нашого молодого видавництва заслуговує на особливу увагу, й звістка про скорий вихід нового видання цих словників певно буде стрінута з великим узнанням у всіх кругах нашого суспільства.

Ще одна новина, також цікава для найширших українських кругів — це скорий вихід **Альманаху Січових Стрільців під назвою „Литаври".** Незабаром настає десята річниця івд часу заснования організації Січових Стрільців, а тому серед ще живих Січовиків повстала думка ознаменувати цю ювилейну дату виданнем достойного альманаху. Видання справді буде достойне: на люксусовім папері, у великім форматі, з багатьома ілюстраціями та портретами, при участи найкращих наших літературних сил, велике на 35 аркушів. Друкованнє альманаху взяло на себе видавництво „Українське Слово", яке виданнем артистичної книги про Архипенка вже показало високу досконалість свого технічного апарату.

Наприкінці треба згадати ще про серії українських листовних карток, які незабаром випускає те саме видавництво „Укр. Слово". Перша серія буде мати 100 колірових карток, почасти з оригіналів ще ніколи не друкованих творів українських мистців. За цею першою серією підуть ще дальші серії колірових та однотонових карток, так що українські люди вже далі не відчуватимуть браку в українських картках на рідні сюжети.

Берлін, 3. жовтня.

Радянин.

ПОЕЗІЯ ПЕРЕД СУДОМ.

У варшавськім суді відбулася цікава розправа: Дві молоді польські поетеси Дмовска й Ґрінертівна мешкали в спільнім помешканню і жили в щирій призни. З часом посварилися, а Дмовска обвинуватила свою товаришку в тім, що Ґрінертівна присвоїла собі сшиток творів Дмовскої і друкує їх в журналах, як свої. Ґрінертівна заперечувала. До авторства одного і того самого сонета призналися обидві поетеси. Предсідник трибуналу поручив слідство знатокам мистецтва, які заявили, що справа вияснитьея аж тоді, як обидві поетеси на замовлення напишуть в суді пробні сонети на тему "Суд". Поетеси засіли до писання сонетів. Дмовска закінчила сонет за 10 мінут, Ґрінертівна мозолилася 45 мінут, супроти чого суд станув по староні Дмовскої і засудив Ґрінертівну за крадіж віршів — н акілька тисяч марок кари.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЛІҐА АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН В НЮ ЙОРКУ
— устроює —
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 21-ГО ЖОВТНЯ 1923
В УКР. НАР. ДОМІ, 217 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y.
о годині 2.30 по полудни
ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ
в справі розстрілів наших Борців в ріднім краю і також найновійших подій.
Приходіть всі як один.
Ліґа Горожан в Ню Йорку.

ОБОВЯЗКОМ УКРАЇНЦІВ Є КУПУВАТИ ЛИШ В УКРАЇНСЬКІМ СКЛЕПІ І ПОКАЗАТИ СВОЮ СВІДОМІСТЬ ҐРУНТОВНО
ЯКІВ КОРНАТ
102 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Between First Avenue and Avenue A
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП БІЛЛЯ
(LADIES & GENT'S FURNISHINGS)
На складі маю цілий ряд білля як для мущин, верхні сорочки всякого рода від 98 цнт. до $10.00 одна, Спідне білля, краватки, ковнірці, паньчохи і т. д. Для женщин всякого рода паньхочи, сорочки, сліпс, степ-інс, камісолс, юніюн сут і т. д. Рівнож для дітей всякого рода білля, спідне і верхне убране, паньчохи, ріжні кольори і т. д., також убране до хресту дітей. Одна ціна для всіх! В мене дістанете лиш добрий товар. Стараютьс продавати як найдешевше. Прошу Шановних Громадян: Коли Вам що треба купити, зайдіть до мого склепу і переконайтеся. ЯКІВ КОРНАТ, властитель.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З ГАРТФОРД, КОНН. І ОКОЛИЦІ.
Заходом Українського Аматорського Кружка в Гартфорд, Конн.
відограється гарне і поучаюче представленне п. з.
ЩО НАС ГУБИТЬ
або ТИМКО КАПРАЛЬ
В НЕДІЛЮ, 28. ЖОВТНЯ 1923
в ST. PETER'S HALL,
160 Main Street, Hartford, Conn.
ДІЄВІ ОСОБИ:
Татас Нагірний ....А. Ковальський
Агафія, його жена.......Н. Солецька
Оля, їх дочка.........Пав. Солецька
Тимко Капраль .... Ф. Медвідь
Василь, вояк .... Л. Апалович
Прокіп Горішний ......Ів. Новіцький
М. Щтудерний, присяжний. .М. Дерех
Скорицький, писар .....Ф. Шаркевич
Гершко, арендар .... І. Йордан
Микита Джус, селянин...Зах. Процик
П. Кобрів, селянин.......Ів. Каганюк
Михась, парубок........Мих. Драпяк
Дівчата, хлопці, п. п. Віхневич, Ковальська, Матис.
Початок о годині 7.30 вечером.
Вступ 75 і 50 цнт., для дітий 15 цнт.
Дохід на українську гр.-кат. церков.
Режісер п. Гр. Королишин.
44-49 Парох. Комітет.

ПОЗІР! NEW YORK, N. Y. НОВІСТЬ!
Заходом Тов. „Вільність в Америці"
— відограє —
Русько-Український Народний Театр
СТЕПОВИЙ ГІСТЬ
драму в 5-ох діях Б. Грінченка
в Українськім Народнім Домі,
217-219 E. 6th St., New York
В НЕДІЛЮ, 21. ЖОВТНЯ 1923
Початок о годині 8-ій вечером.
Вступ $1.00, 75 і 50 цнт.
ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ БАЛЬ.
„Степовий Гість" заборонено виставляти в Галичині Поляками, тому прийдіть і подивіться чому?
Русько-Український Театр знаний зі свого виступу на нюйорській сцені з кількох літ, тому ручить, що вище згадану штуку відограють як пристало сталому театрови. 44-5
Приходіть громадно. За добру забаву ручить — КОМІТЕТ.

УВАГА! НЮ ЙОРК УВАГА!
Заходом Тов. Теребовельська Поміч уряджується сего сезону
ПЕРШИЙ ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 20. ЖОВТНЯ 1923
в LIBERTY HALL,
257-263 E. Houston St., New York
На бали буде приґравати першорядна музика до старокраєвих і американських танців. 44-5
Початок о годині 7. вечер.
ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.
За добрі напитки, свіжі перекуски і веселу забаву ручить — КОМІТЕТ.

NEW YORK, N. Y.
Заходом Укр. Тов. „Подільська Січ" в Ню Йорку, буде устроєний
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, 27. ЖОВТНЯ 1923
в LIBERTY HALL,
263 E. Houston St., New York, N. Y.
Початок о годині 7.30 вечер.
Вступ 40 ц., включаючи вортекс і гетчек.
Українці і Українки з Ню Йорку і околиці! Отсим запрашаємо всіх на цей Величавий Баль. На сім бали будете мати нагоду весело забавитись зі своїми товаришами та знакомими. Як прибудете то певно не пожалуєте! За добру забаву ручить
45,51 КОМІТЕТ.

В АМЕРИЦІ
Ремесло, фах і мову можна учитися почтою. 45 мінут денного коленняся дасть Вам спромогу вивчитися англійської бесіди протягом 3 місяців. Не знаючи її Ви не осягнете нічого в Америці, а знаючи її, Ви будете чутися в дома. Ми гарантуємо, що по уплві 3 місяців від дня вписанняся в нашу школу, Ви будете говорити, читати і писати по англійські. Пробну задачу і подробиці висилаємо за 10 центів, грішми або марками. Можна і канадійськими. Адресуйте: 40-45
First American Preparatory School,
Dept. 46, 210 W. 147th Street,
New York City.

Українська приватна
РЕСТАВРАЦІЯ
А. Бучак, власт.
317 E. 6th St., New York

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЙОКАЯ.
(Переклад з мадярського)
ТОМ ПЯТИЙ.

(87)

Евеліна стомлено сіла на софу і сперла чоло на руку.

„Коли ви, мадам, хочете присвятити памяти пана Каульмана пару сліз, то я відвернусь!" промовив князь Вольдемар з холодною ввічливістю.

Евеліна не відповіла нічого на це.

Най все гине!

Коли він вмер, добра ніч. Коли злодій тікаючи втратить життє, то це щастя для нього; його принаймні не повісять.

Дружина збанкротованого, яку повідомляють, що її чоловік вмер, повинна дякувати Богови. Він певний і забезпечений.

Трава криє чоловіка і його ганьбу.

Про щож иньше моглаб вона ще думати?

Має вона провадити процес о втрачене майно, іти до суду, сміливо станути перед суддями? Має вона ставити свідків, які доведуть, що та чи иньша прикраса, та чи иньша коштовна ґарнітура є не власністю дружини, а подарунком старого, чесного угорського маґната, який подарував його їй як своїй приймачці без жадної власної користи, без всякої ганебної захованої думки? Має вона доводити це при глузливім реготі противників? Хтож повірить їй цьому? Виставляти на публичне посміховище імя її доброчинця поруч з своїм власним іменем?

Най краще все загине!

„Я не плачу, мій пане!" промовила Евеліна; „говоріть, що доброго можете ви ще мені сказати?"

„Я знаю ще богато иньшого!" промовив Вольдемар і сперся на комин з срібними ґратами. „Князя Теобальда, вашого високого прихильника, поставила його рідня під судову опіку і позбавила його всякого активного впливу на події світу."

„Це я вже знаю!"

„Таким чином і акції в сумі одного міліона, положені на ваше імя, потрапили під судову заборону."

„Мене вже повідомили і про це."

„Але і ця основа сильно хитається, бо бондаварські акції раптом дуже впали наслідком вибуху і пожежи в копальні, яку неможна загасити."

„Що мені до того?"

„Що вам до того? Але разом з тим повалено у Відні й державного мужа, вашого могутнього протектора."

„Про те я не турбуюсь."

„Я ще не кінчив. Священик, ваш добрий приятель, що мріяв про біскупство, вернувся до свого монастиря."

„Це я вже знаю давно."

„Як здається, ми довідалися про це все в тім же самім часі. Отже я знаю також, що ваш імпресаріо, написав вам, гарна пані, сьогодня рано лист, в якім він вам негайно виповів."

„Цей лист тут!" промовила Евеліна, виймаючи з кишені зімнятий лист і кидаючи його на стіл.

Тоді вона подивилась сухими очима у вічи князю Вольдемару.

Ця жінка була в цей мент дуже гарна.

„Прийшли ви, мій пане, сюди лише для того, щоб сказати мені це все?" запитала Евеліна. Її очи блищали при цім не слізами а вогнем.

„Я прийшов не лише для цього!" промовив Вольдемар, приступаючи блище до сидячої на софі дами і ласкаво схиляючись до неї. „Я прийшов також для того, щоб поговорити отверто з вами. Ви бачите, все, на чім будувалися ваші мрії, кінчилось. Бондаварська копальня горить. Акції падають можливо низько. Державний муж повалений. Князь під опікою. Чоловік втік і вбив себе. Палату на вулиці Максиміліяна секвестровано. Майно в Парижі буде продано з молотка. В театрі вам виповіли контракт. Всі пять актів цеї драми доведені до кінця. Ми будемо плескати, коли це подобається, і почнемо нову. Я віддам вам назад ваші втрачені рентові папери, я добуду вам назад палату на вулиці Максиміліяна. Я куплю вам ваші опечатані меблі, ваші діяманти і коні, я зроблю так, що контракт в театрі буде з вами знов заключено на значно кращих умовах ніж ранійше. Я зроблю з вас більшу даму, ніж ви були досі, і дам вам раба вірнійшого, жертволюбнійшого і обожествуючого вас більше ніж ті, якими ви володіли раніийше, імя його князь Вольдемар Зондергайн."

При цім він низько схилився перед Евеліною.

З похмурою зневагою подивилась Евеліна на кінчики черевиків стоячого перед нею чоловіка.

Вольдемар був переконаний, що він є тепер паном ситуації.

Колиж дама довго мовчала, він вийняв з правої кишені своєї желетки годинник і поклав її в руку.

„Моя ласкава пані! мій час дорогий. Мене чекають на біржі. Я йду нищити каульмановські підприємства. Тепер якраз дванадцята година. Я даю вам одну годину часу подумати. Рішайте про вашу долю. Я буду доти чекати. Япрошу вас лише о коротку відповідь. Так чи ні!"

Евеліна дала йому ще коротшу відповідь.

Вона шпурнула покладений її в руку хронометр з такою силою на долівку, що ця ламка річ розлетілась на тисячу кавалків.

Це була її відповідь.

Князь Вольдемар засміявся і витяг з лівої кишені своєї жілетки другий годинник і промовив спускаючи глузливо повіки. „Я був цілком приготований на цю відповідь, гарна пані, і тому я приніс ще другий хронометер. Я прошу, киньте також і цей на землю. Тоді я дам ще третій. —

Але другий хронометр Евеліна не взяла в руки. Замісць цього вона скочила поривчасто з свого місця і крикнула до Вольдемара з заперечуючим рухом руки: „Коли ви купили мої меблі, то зарядіть їх вивезти! Але моє мешканнє є ще моє! Ідіть звідси геть!"

Князь Вольдемар підняв гордо своє обличчя з постійною усмішкою на нім.

„Гарна пані! Це легко сказати. Але подумайте, що чекає вас, коли ви відкидаєте моє пропоновання; ви не маєте жадного виходу."

„Я маю ще захисток!" скрикнула дама гірко, „до якого я можу завжде звернутися."

„І це є?"

„Це є камінний вугіль!"

Князь Вольдемар схилив голову, не сказав більше жадного слова, взяв свій капелюх і віддалився.

Жінка, що апелює до камінного вугля не потрібує більш приязні жадної людини.

В метрополі модного світа вже багато гарних жінок знайшло останній захисток у камінного вугля.

• • •

Ще тогож самого вечора Евеліна побувала у свого ювеліра.

Евеліна принесла до нього свої останні брилянтові кульчики, лише вони лишилися у неї; всі иньші прикраси були під судовою забороною.

Ці діяманти продала Евеліна ювеліру. Гроші за них полишила вона йому з проханням, щоб він за це двічи на рік заряджував покривати могилу її маленького брата на цвинтарі Пер-ля-Шез свіжою травою а в день всіх святих квітками.

Вона сказала йому, що вона відїздить в далеку подорож.

Здається, що вона дійсно далеко відїхала!

Наступного дня раннім ранком на березі Сени знайшли зложене у вузел кашемірову сукню, в якій служба зникшої співачки впізнала її сукню.

Князь Вольдемар пообіцяв велику нагороду тому, хто знайде тіло гарної жінки.

Але, як здається, гарна жінка зуміла і його заховати так ревно, що його ніколи не знайшли.

Полишений на березі Сени вузел був лише облудою з її боку, і в той час, як її шукали на дні води — вона додержала справді своє слово і подалась до камінного вугля, що закриває очі смертних і посилає їх на той світ.

Князь Вольдемар ніколи не довідався щось про неї. Шість тижнів носив він по ній жалоду разом з цілою своєю службою.

(Далі буде).

ВИДАННЯ МИХ. ГРУШІВСЬКОГО
Від Куруківщини до Кумейщини, том 8, частина 1..............$1.50
Початки Хмельниччини, том 8, частина 2 .... 1.00
Історія Української Літератури, том 1 .... 1.50
Українська Революція, Др. Мих. оЛзинський, Галичина в рр. 1918-1920 .... 1.00
Примітивні оповідання, казки і байки Африки та Америки.... .85
Хмельниччина в роэцвіті (1648-1650), том 8, частина 3 (оправ.) 2.00
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

CUNARD
ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ В 12 ДНЯХ
на найпоспішнійших у світі кораблях відїзджаючих кождого вівтірка
БЕРЕНҐАРІЯ, АКВІТАНІЯ МАВРЕТАНІЯ
(Через Савтгамптон)
Також з Ню Йорку до Ливерпул
Всім пасажирам третої кляси від поручаються осібні каюти. Вигода чистота і знаменитий харч
ГРОШІ ДО СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ
пересилаються і виплачуються в американських долярах
ЧЕРЕЗ ГОСБАНК
За дальшими інформаціями звертайтеся до Вашого місцевого аґента або до
CUNARD LINE
25 Broadway
New York

NEW YORK HAMBURG
UNITED AMERICAN LINES
(HARRIMAN LINE)
JOINT SERVICE WITH
HAMBURG AMERICAN LINE
НАЙКОРОТША ДОРОГА ДО ВСІХ ЧАСТИЙ УКРАЇНИ
Відїзджає кождого тижня з доку 86, North River з 46-ої улиці, Ню Йорк з нашими люксусовими кораблями "Resolute", "Reliance" "Albert Ballin" "Deutschland" маючі I. II і III. клясу та популярні кораблі "Mt. Clay", "Cleveland", "Hansa", "Thuringia" і "Westphalia", маючі кабіни і III. клясу. Вдоволяюча і гречна обслуга, знаменитий харч, миле і приємне окруженнє.
UNITED AMERICAN LINES
39 Broadway, New York, N.Y.
або уповажнені аґенти

832 N. FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA, PA.
СТАРОКРАЄВІ Й АМЕРИКАНСЬКІ ПРАВНИЧІ СПРАВИ; ПРОДАЖ І КУПНО ДОМІВ ТА ИНШОЇ ВЛАСНОСТИ; ОБЕЗПЕЧЕННЄ БУДИНКІВ, МЕБЛІВ ТА АВТОМОБІЛІВ
переводить
КАНЦЕЛЯРІЯ Д-РА С. ДЕМИДЧУКА

French Line
ПОСПІШНА ЇЗДА НА І З УКРАЇНИ
La Savoie .... Oct. 20
Paris....Oct. 24, Nov. 14, Dec. 12
Suffren .... Nov. 7
По всі дальші інформації голосіться до місцевого аґента Французької Лінії або офісу компанії
19 STATE ST., NEW YORK CITY

ДОЛЯРИ

ДО ГАЛИЧИНИ І НА УКРАЇНУ

пересилаємо почтою і телеграфічно в скорім часі за низьку оплату і виплачуємо долярами в місце замешкання адресата.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ

Поручуємо свої услуги в справах: повороту до краю і приїзду в Америку; вироблення паспортів і афідевітів та полагоджуємо справи нотаріяльні.

ПРИНИМАЄМО ОЩАДНОСТИ

Голосіть ся особисто або листовно в рідній мові до:

STANDARD BANK
AVE. B. COR. 4th ST. NEW YORK

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Наймодернійші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
специяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

Лікарська канцелярія українського
ДОКТОРА К. БІЛИКА
при співучасти лікарів специялістів що недавно прибули з краю.
91 ST. MARK'S PLACE
(8-ма улиця, коло 1-ої Евні)
Урядові години: від 12. до 2. і від 6 до 8. веч. Телефон Dry Dock 5143

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, виснаженнє нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення породів і Київського Зайцевського шпиталя.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 5th fl., New York
Tel. Orchard 8121

ЕКСТРА! ДАРОМ! ЕКСТРА!
Кождому хто пришле 5 адресів своїх знакомих чи кревних, вишлю 2 артистично викінчені імпортовані почтівки з краю, також гороскоп або астрольоґічні переповідання щастя. Читачі! Не відкладайте а пишіть сейчас залучаючи 2 ц. марку на пересилку. 17—
KRAYOWA SUPPLY CO.,
208 East 14th Street,
New York City

ДЕ
можете купити дім чи фарму?
можете виробити пашпорт?
можете викупити шифкарту?
можете посилати гроші долярами?
можете полагодити старокраєві справи?
Тих всіх інформацій уділить Вам безплатно если зголоситеся до:
FOREIGN INFORMATION BUREAU,
144 E. 7th Street, New York, N. Y
Беля і Климкович, управителі.

СВІЙ ——— ДО ——— СВОГО
Се є клич кождого свідомого Українця
МИХАЙЛО ТУРЧИН
Український Руфінґ Контрактор
виконує всякі дахові роботи по дуже низькій ціні на цілий Ню Джерзі Стейт. За добру роботу дає кождому контрактову ґарантію. Заразом є специялістом до вставлювання дзвонів. Бизнес оснований 1910 року. Голосітьс устно або письменно до:
46 YALE AVE., HILLSIDE, N. J.
Tel. Waverly 2094.

ЛІТЕРАТУРНІ НОВИНИ

Володимир Бирчак. Василько Ростиславич. Історична повість з XI віку. В двох томах. Берлін. 1923. Т. I. — 255 ст., т. II. — 241 ст. Вид. Бібліотеки „Українського Слова".

Ні історична драма, ні історичний роман чи повість, не вважаючи на багате високодраматичними подіями наше минуле, ще не знайшли у нас ні свого Шекспира, ні Волтера Скота. „Історичну драму, трагедію дайте сам! — вимагають одні, — щоб блискучими картинами славного минулого виховувала громадянство в дусі старих державних традицій нашої самостійности і тим підносила його до пориву боротьби за державність нову". — „Повісти, романи історичні пишіть нам, панове письменники, — говорять другі, — щоб було на чім виховувати нашу молодь, робити з неї людей національно свідомих і високо щирих патріотів!" Хто скаже, що сі вимоги, ставлені до наших письменників, не мають за собою слушности?

А проте, крім спроб, як у сфері історичної драми, так і історичної повісти, що ми маємо? Те, що в часи дозвілля понаписували ліпше чи гірше Куліш, Франко, Маковей, Чайківський, Кащенко то-що, та й годі. Правда, се не така вже дрібничка, щоб мати право говорити, що в нас нічого нема, але в порівнанні з тим надзвичайно цікавим, поетичним геройським, багатим і по змісту і драматичности, що ховає в собі наше минуле, починаючи з князівських часів і до останнього гетьмана та гайдамацьких рухів, все написане — тільки крапля з моря. Маємо ми ще де-що з повістий та романів у Гоголя, Гребінки, Мордовцева, Старицького, але... все те написано московською мовою. Чому? Очевидно, як напр. у Мордовцева та Старицького, для заробітку. Писати великі повісти по-українському, коли не було читача-Українця, могли тільки письменники, забезпечені матеріяльно, бо-ж праця над тими історичними річами вимагає багато часу не тільки на написання, але й на студіювання матеріялів з тої епохи, з якої бере собі сюжет повістяр чи романист.

В тім і полягає траґедія українського драматурга й белетриста, що дозволити собі таких роскошів він не міг, та ще й досі не може. Московський читач був, книжка розходилася в десятках тисяч примірників, авторові оплачувалося працю, — він і писав. Писати-ж такі річи українською мовою було й є досі саможертвою, геройством, на яке не всякий здатен. І моє глибоке переконаннє, що і талановиті письменники, котрі присвятять себе виключно нашому минулому, зявляться тоді, коли буде Українська Держава, українська школа в ній, а тому й масовий український читач. Добре, — каже народне прислівє, — дідькові в дудку грати, сидя в очереті... Так і письменникам инших народів. Ні, нехай заграють у шкірі українського письменника з його долею, з його нужденним гонораром!...

Такі думки посіли мою голову при прочитанні історичної повісти В. Бирчака — „Василько Ростиславич". Педагоґ, ґімназіяльний професор, автор читанок для ґімназій, свідомий величезного виховничого значіння історичної белетристики для народу й молоді української, уриває з свого обмеженого заробітком на „хліб наш насущний" часу і пише велику історичну повість із часів княжих усобиць. Хіба се не саможертва, не геройство? Адже-ж коли тая повість і дасть йому щось, як то кажуть, більш істотне, ніж свідомість принесеної користи, то напевне тоді, як увесь наклад буде розпродано, або в кращім разі — „в міру продажу ратами". О, українські письменники добре знають, що то значить! Добре вони знають свого покупця!.. Отже тільки з такою увагою і треба підходити тепер, в наші часи, до оцінки всякої історичної повісти, чи роману, бо час, коли до них можна буде приступити з усіми вимогами, які в инших літературах обовязкові, для нас ще не прийшов.

Літературна вартість твору В. Бирчака не є першорядною, але повість має своїм сюжетом надзвичайно цікаві події з часів Мономахових, має чероем своїм славну, але траґічну постать галицькогош з Теребовлі, князя Василька Ростиславича і потворну фіґуру волинського князя Давида Ігоревича, оповідає про великопідступну боротьбу останнього з першим, що мала своїм наслідком осліпленне Василька і помсту осліпленого за сей вчинок, — тому читається з захватом. Автор добрий оповідач і цілком опанував те, про що розповідає. Я не історик і не можу сказати, оскільки всякі деталі історичного або етноґрафічного характеру відповідають прадавній дійсности; але думаю, що автор зумів подати досить яскраву картину державного, громадського, родинного життя тих часів, цікаві картини ще сливи диких, напів поганських, але поетичних вірувань, звичаїв, суспільних і родинних взаємовідносин. Особливо цікаві вірування сієї переходової доби, коли нещодавно введене христіянство перемішувалося з невіджитим поганством і разом витворювало щось надзвичайно оригінальне, своєрідне. Ось, напр., уривок з молитви до богів ловця Луця:

„І ви всі боги, півбоги, темні і ясні духи, відьми й опирі! І ви поможіть мені, рабові божому, Луцеві, і його товаришам в нинішніх ловах. А коли ви вже не ласкаві помогти, бодай не перебивайте і не полоште звіря! Не полоште його в лісі своїм танцем, ні своїм плясанням, ні своєю дикою гудьбою, ні співом, ані своїм криком. Нині, присно і вовіки віков, амінь! Во імя отця і сина і святого духа, амінь. — Перехрестився три рази і щойно тепер наложив капелюх на голову, стримав усіх і став видавати розкази". (Стор. 147, т. II).

Коли чим незадоволений буде читач сієї цікавої повісти, то се кінцем її. Автор уриває своє оповіданне на напів доконаній помсті Василька Ростиславича й на сім спускає завісу, не подаючи читачеві дальшого розвитку подій і дальшої долі своїх героїв, і се тоді, коли самий зміст повісти того вимагає, бо-ж із поданого автором зовсім не виходить, що далі вже настало загальне щастя, на котрому і автор був і мед-вино пив, тому, мовляв, нема про що більш оповідати. Се робить враження недокінченого твору.

Що до мови, то вона пересічно добра і відповідає духові епохи. Псують враження вжиті подекуди інтеліґентські вирази сучасного характеру, напр.: добре **вивязався зі свого завдання** (слова князя); **нелоґічно** (сл. Вол. Мономаха); **представлю** собі, як тепер він може **виглядати,** і боюся болю, **як дійсність** нищити **уяву** (сл. княгині); **порядник** чоловік (сл. Дав. Ігорев.); се тільки дрібні **епізоди** (сл. тисяцького). Не добре: „іздець спішився", себ-то поспішав, бо точне значіння слова — зліз з коня; „скоморохи грали якусь дику пісню, а вона гуляла — гуляла — гуляла", себ-то танцювала, але се не скрізь зрозумілий провінціялізм; „стада коней", а треба табуни коней і т. д.

Проте, се дрібниці, які в другім виданні легко виправити. Отже нову повість В. Бирчака можна тільки рекоментувати, як дуже корисне читаннє для шкіл і народу.

С. Ч.

ПРОДУКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ В КИЇВІ.

Згідно із статисткою "Червоного Шляху" в Київі 1. січня 1923. р. було 14 видавництв з чого діяльність проявляло 5 видавництв. Инші видавництва з фінансових причин не виявляли діяльности.

За останні 6 місяці активні видавництва випуситили 44 книжки, з чого Всеукраїнська Академія Наук 6 книжок, Державне Видавництво 20, "Книгоспілка" 12, "Час" 3, "Спілка" 3. Тираж тих видань є такий: Державне Видавництво 238.000 примірників, "Книгоспілка" 39.200, "Всеукраїнська Академія Наук" 6.000, "Спілка 4.500, "Час" 18.000, "Друкар" 11.000, "Слово" 7.000, "Ґольфштром" 1000, Загальне число примірників виданих за останніх 6 місяців виносить 350.000. Щодо поділу видань по галузям, то красного письменства видано цего року 21, книжок популярно наукових 20, підручників 14. Серед ґрупи підручників є найбільше підручників для "Єдиної трудової школи" (перша кляса).

Статистик "Червоного Шляху" додає від себе, що книжкова продукція Київа дуже мала, а причиною того є економічна руїна. На думку статистика (Озерянський) — коли радянська Україна відживе економічно, то й книжкова продукція Київа і цілої України підніметься.

ПЕРЕСИЛКА ДОЛЯРІВ ДО ГАЛИЧИНИ

Хто вже раз пересилав через Українське Еміґраційне Бюро, той завсігди буде пересилати, тому що доляри доручуємо на послідну почту в протягу трох тижнів самі, без жадних посередників.

ПРОДАЄМО ШИФКАРТИ
до всіх країв по цінах стисло компанічних.

Заки підете до иншої агенції, напишіть до нас по безплатну пораду вї всіх справах, які би не були.

UKRAINIAN IMMIGRATION BUREAU,
245 Court Street, Newark, N. J. Tel. Market 3541.
За управу Бюра: В. ГАПАНОВИЧ.

ДОЛЯРИ до ГАЛИЧИНИ
ТЕЛЕҐРАФІЧНО І ПОЧТОЮ
пересилаємо до самого села або міста. Ваша родина отримає ДОЛЯРИ на самій вашій почті.
СПРОВАДЖУЄМО РОДИНИ З КРАЮ ДО АМЕРИКИ
Наші офіса в краю поможуть вашій родині приїхати скоро.
Продаємо шифкарти до краю, полагоджуємо всі старокраєві справи, продаємо доми і фарми. По близші інформації адресуйте:
AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, Inc.
520 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.
Philadelphia Office: 322 N. 8th Street)
ЗА УПРАВУ БЮРА. — АНТІН ПАШУК, през.

„ХИРОПРАКТИКА (зроблено руками) лічить найбільше число так званих хронічних (задавнених) недуг, як яка инша механічна метода, і так о много вище стоїть від „медичної методи" що направду смішним булоби порівнувати".—Dr. Alfred Walton, знаний медичний лікар і хірурґ.
А звичайний, ба — навіть інтелігентний чоловік, котрий не є познакомлений з правом природи, котрий не має поняття що є недуга і в чому сила лічення, буде перечився що то „неможливе".
Не питайтеся які недуги Хиропрактика лічить, будьякою недугою терпите, зайдіть до своїх Хиропракторів і переконайтеся що Хиропрактика справді є найкоротшою дорогою для привернення ЗДОРОВЛЯ.
УКРАЇНСЬКІ ХИРОПРАКТОРИ
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
НЮ ЙОРК, Н. Й., 210 EAST 17th STREET,
понеділок, середа, пятниця, від 10. рано до 8. вечер; неділя від 10. до 1.
БРУКЛИН, Н. Й., 583 BEDFORD AVE. (cor. Keap Street)
вівторок, четвер, субота, від 10. рано до 8. вечер.
ДР. ВАСИЛЬ БОРАК
НЮ ЙОРК, Н. Й., 210 EAST 17th STREET,
вівторок, четвер, субота від 10. до 8. вечер.
БРУКЛИН, Н. Й., (GREENPOINT), 628 HUMBOLDT STREET
понеділок, середа, пятниця, від 10. рано до 8. вчеер. Неділя від 10. до 1.

Григорій Кунашевський
Представитель всіх корабельних ліній
НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АҐЕНТ і НОТАР
ПРОДАЖА ШИФКАРТ ДО КРАЮ і З КРАЮ
(Ціна стисло Компанічна.)
СТАРАННА ОПІКА ДЛЯ РОДИН.
Пересилка Гроший до Всіх Частий Світа.
(Точна-дешева, і під повною ґарантією.)
СОВІСТНА ОБСЛУГА - ЗАГАЛЬНА ПОШАНА.
Повне довіре серед громадян Українців по всіх стейтах Зл-Держав.
По близші інформації звертайтесь всегда на адрес:
G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

СПІВАНИК У. С. СТРІЛЬЦІВ
вже є в Америці.
СПІВАНИК ДЛЯ ХОРІВ, ДУЕТІВ І СОЛЬОВИХ ПІСЕНЬ, ПІД НАЗВОЮ:
„СУРМА"
ВИДАННЄ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ.
Містить в собі 76 стрілецьких пісень з нотами на хор, а також на один і два голоси.
Кромі того збірка богато ілюстрована.
Книжка друкована у Львові на найкрасшому папері.
Ціна лише 35 центів.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA". 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Nuga-Tone
ВИТВОРЮЄ ЗДОРОВЛЄ, Силу і Енерґію
Нуга-Тон є чудовим ліком для мущин і жінок, що хотять бути здоровші, сильніщі і щасливші. Він викликує лучший апетит і робить сон спокійнійшим і відсвіжуючим.
Нуга-Тон, прочищує, скріпляє і оживляє цілий організм. Тисячі сильних, працюючих здоровлем жінок і мущин завдячує своє знамените здоровлє і силу Нуга-Тонови. Нуга-Тон є передовсім добрий для тих, яких організми є ослаблені довгою недугою, грипом або ослабленням. Він є корисний для хорих на печінку, болі голови і нестравність, млоснім і жовчеві недомагання. Він усуває обложення язика і упрятнює віддих. Нуга-Тон реґулює жолудок і кишки, поправляє травленє, усуває вітри і запір.
Нуга-Тон містить специяльну медицину, що витворює нову, сильну здорову кров. Він містить також чудову медицину, що успокоює і оживляє подразнені і поражені нерви. Нуга-Тон містить у собі ШІСТЬ инших цінних ліків, звісних найлучшим докторам у всіх краях і приписуваних ними.
Нуга-Тон прочищує шкіру з прищів і прикрашає краску шкіри. Він дим, запалим лицям надає наново повноти і краски а у пригноблених умах, викликує наново поже бажанне життя і більшу амбіцію. Ніякі инші ліки не дорівнують сему віднавляючому здоровлє і силу ліков, який помагає піднестись з ліжка слабим, виснаженим і перемученим людям. Заживайте Нуга-Тон через кілька день — а будете чутися як новонароджені.
Хто Лише Буде Читати Се повинен виповнити сейчас понизше залучений купон. Нерішенність може принести богато шкоди! Ціна Нуга-Тон є лише $1.00 за пуделочко. Можете купити шість пуделок за $5.00. Заживайте Нуга-Тон в протягу 20 днів цілковито на наше ризико; если не будете вдоволені з наслідків, зверніть решту у пачці а ваші гроші звернеся вам назад. Пришліть днесь—СЕЙЧАС. Не можете стратити ані цента. Нуга-Тон продають рівнож аптикарі і вони цілковито ґарантують, що будете вповні вдоволені, або звернуть вам гроші. Перечитайте ґарантію, то находиться на пакетику.
— — — — ПІШЛІТЬ СЕЙ КУПОН ЄЩЕ ДНЕСЬ. — — — —
National Laboratory, Dept. Ukr. J. 3 1018 South Wabash Ave., Chicago, Ill.
Панове:—Залучаю тут $............ на............ пуделок Нуга-Тон. Буду заживати Нуга-Тон через 20 днів і если не буду вдоволений відішлю вам решту а ви звернете мені усі мої гроші.
Імя і назвиско ....
Улиця і число дому ....
Місто .... Провінція ....

ПАТЕНТИ
Даром вишлемо наш преґарно ілюстрований патентовий підручник. Пишіть по него днесь по українськи.
В справах патентовання винаходів і продажі патентів звертайтеся з довірєм до скорих і утцивих патентових адвокатів на адрес:
A. M. WILSON, Inc.
310 Victor Building
WASHINGTON, D. C.

ФАРМИ!

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.
Фарма 68 акрів, сад, 2 акри ліса, дім з 7 кімнат, меблі, 4 инші забудовання, машинерія, 2 коні, 3 корови, 3 телят, 200 курий, 7 акрів кукурузи і 1 акер картофлей. Ціна $4000, готівкою-$2000.
Фарма 58 акрів, 5 акрів ліса, 4 саду, дім з 5 кімнат, 4 забудовання, 50 бушлів жита, 4 акри кукурузи, 2 гречки, 1 і пів картофлей, 1 і пів акра капусти, 2 коні, 2 корови, 3 безроги, 150 курий. Ціна $2700, готівкою $1500.
F. FILANOWSKY,
103½ St. Marks Pl., E. 8th Street,
New York City.

НА ПРОДАЖ ДВІ ЛОТИ 41 стіп широкі, 120 стіп довжини, межи Joseph a Hudson, близько Norton. Хтоби хотів купити по дешевій ціні, по близші інформації ласкаво звертатись до:
Nickols Strilec,
324 Avenue B, Rochester, N. Y.
45,51,57

ФАРМА 70 АКРІВ доброї чорної рівної землі, 14 акрів ліса, решта орне поле і огород, дім з 6 кімнат, великі другі забудовання в добрім стані, 2 коні, 2 корови, богато курий, вся потрібна машинерія і збір. Ціна для скорого купця $3.800, готівкою $1.500. Беріть колію Central of New Jersey, Lehigh Valley або Pennsylvania до Flemington до мене. I. KERSTNER, 214 Main St., Flemington, N. J. 44-46

ФАРМА 158 АКРІВ мусить бути спродана сего місяця з причини виїзду до моєї родини в Каліфорнії. Великий дім, будинки, великий збір з поля і вся машинерія, автомобіль, 150 курий, 6 штук худоби і 2 добрі коні, 65 акрів орної і доброї землі, решта грубий ліс і пасовиско. На скору спродаж ціна $4.800, готівкою $1.500, решта на сплати після умови. 44-46
NICK BORDECKY,
R. D. 1, Galway, N. Y.

ДОБРА ФАРМА 45 АКРІВ, 15 акрів ліса, решта орне поле, сад, озеро, дім з 8 кімнат і другі забудовання, 3 корови, кінь, 500 курий, 5 безрог, вся машинерія, богато сіна, картофлі, капусти, вівса, кукурузи, 2 милі до міста. Ціна $2500, готівкою $1500. 44-49
P. OWDY,
194 Avenue A, близько 12. улиці,
New York City.

СТАРИЙ АМЕРИКАНЕЦЬ продає добре загосподаровану фарму, 288 акрів доброї рівної землі, будівничий ліс, овочевий сад, озеро, новий дім з 13 кімнат, парове огріванне, горяча вода, ванни, електика у всіх будинках, електрична машина для доення коров, 3 великі стодоли, ледівня і богато других забудовань, 150 тон сіна, богато кукурузи, вівса, картофлі, вся потрібна машинерія на великій фармі, 34 голов реґістрованого скота, 4 коні, богато курий, гусий, безрог, пів милі до міста, на цементованій дорозі. 44-49
M. PISARKO,
429 E. 5th Street, New York City

ДО ВІДОМА БРАТЯМ УКРАЇНЦЯМ.
Я як фармер в сій околици подаю, що мій сусід продає фарму з причини слабости. Вже 2 місяці лежить в шпитали а фарма мусить продатися за тану ціну. Хто би хотів купити, то нехай приїздить як найскорше поки не продасться. Ся фарма велика і богата, 244 акрів землі, 100 акрів орної землі, решта грубий ліс і пасовиско, 7 коров, 1 бик, 2 ялівки, 2 телят, добра пара коний, 9 безрог, 100 курий, 12 бочок яблочнику сьогорічного, 500 бушлів яблок. Є великий сад, великий став з рибами і всі машини до фарми і весь збір сьогорічний. Все продається з фармою. Ціна $6.000, готівкою $2.000. Хтоби мав охоту купити, нехай зголоситься на адресу: Mykolaj Gulinski, R. F. D. 1, Baltic, Conn. 45-46

ДОРОГІ РОДИМЦІ!
Я фармер близько міста, де є українська церков, знаю о пару добрих дешевих фармах і хотівбим, щоби тут було нас більше. Перша фарма 175 акрів, 27 коров, пів милі від міста, прихід за молоко $300 в місяць з збіжем і з засівом. Ціна $8500, готівкою $4000. Друга, 125 акрів, 16 коров, прихід за молоко $200 в місяць з збіжем і засівом. Ціна $5800, готівкою $3000. Трета, 80 акрів, 8 коров, $90 в місяць приходу. Ціна $3650. До міста одна миля. Четверта, 90 акрів, 9 коров, миля до міста, будинки як нові; $100 приходу в місяць за молоко. Ціна $4600. Голоситися до: Mike Iwashkiw, R. F. D. 2, Box 7, Colchester, Conn. 45

ТВОРИ
БОГДАНА ЛЕПКОГО
В ДВОХ ТОМАХ.
(Нове видання).
Галицька Накладня Якова Оренштайна видала в Німеччині твори Богдана Лепкого в двох великих томах (оба томи обіймають майже тисячу сторін великої вісімки). Перший том обіймає поезії; другий оповідання.
Виданнє роскішне на гарному папері.
Се видання можна дістати в книгарні „Свободи".
Оба томи разом коштують без оправи $4.25, в оправі $5.50.
"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ дому, котраби хотіла занятися 3-ма дітьми, наймолодше 7 років. Я єсьм вдовець. Українець, походжу з Галичини, 32 роки. Котраб жена до 35 років хотіла би занятись, прошу зголоситись на понизшу адресу: Mr. Joe Czyszanowsky, Box 117, James City, Pa. 44-45

ПОШУКУЮ тіточного брата Дмитра Матійчик. Перебував в Дітройт або Канаді. Походить з Серафинець, пов. Городенка, Галичина. Хтоби про него знав або він сам зволить зголоситися на адресу: Theodor Babiy, Las Antillas No. 1, Nuukrtas Campagny, Cuba. 45-46

НА ПРОДАЖ МЕБЛІ з чотирох кімнат, в котрих можна замешкати. Голоситись до: Dm. Lukawecky, 730 East 9th Street, New York, N. Y. 43-45

ПОШУКУЮ
дівчини або женщини
на мешкання.
Голоситися під ч. 45-46
90 St. Marks Place, New York
3-ий поверх.

ПОТРІБНО МУЩИН
до
MILL AND QUARRY WORK
Голоситись до
VERMONT MARBLE CO.,
Proctor, Vt.
45,49,51,57,61,63,67

НЮАРК! НЮАРК! НЮАРК!
Охочі до науки Українці повинні користати з ріжних вечірних курсів яких тепер учать в нюарських школах, а ті, що хотять учитися
ПО АНГЛІЙСЬКИ
можуть сейчас вписатися до Montgomery School, на розі Montgomery і Broome Streets (бічний вхід від Broome Street), в клясі число дверей 304, де сего року вчить також по англійськи Українець, вправний і авторизований (лайсенсований) шкільним урядом учитель, п. Д. Лазар, котрий розяснює науку також по українськи. Наука відбувається в понеділок, вівторок, середу і четвер вечерами від години 7.30 до 9.30. Ті, що вже вчаться в инших школах — если хотять, то можуть перейти до сеї школи. Науку можуть побирати безплатно мущини, жінки, хлопці і дівчата, тому ніхто не повинен занедбувати сеї нагоди. Там подаєсь також підготованнє і інструкції до американського горожанства і до вибору горожанських паперів.
43,45 Український Центральний Комітет.

988 ДАРОМ 988
Кождий винахідник в Злучених Державах або в Канаді може одержати 100 долярову машину до писання, марки Oliver, цілком задармо. Не тратіть спосібности але пишіть по пояснення днесь. T. R. Krzyzanowsky, O. 421 Tecumseh St., Fall River, Mass.
39,45,51,57,63,69

SINGER-А МАШИНИ ДО ШИТТЯ
можете дістати від $6 і висше при 50 центових тижневих сплатах. Міняємо машини і принимаємо всякі направки. Маємо також уживані машини. Отворено вечером.
M. LEVITZKY, 1231—1st Avenue,
New York City, між 66. а 67. ул.
Телефон Rhinelander 9760

ДАРОМ ДЛЯ ТЕРПЛЯЧИХ НА ПРІРВУ
5,000 терплячих одержить Пляпао на пробу і книжку про прірукилину цілком ДАРОМ.
СТЮАРТА PLAPAOPADS є чимсь відмінним від пояса. Є вони збірником і аплікатором медицини, самі — прилипаючися, в цілі сильного задержання внутренностий в животі. — Нема пасків, спряжок, ані спружин. Не зсуваються проте, не труть тіла і не натискають на кість, що вовеся пубес. — Тисячі осіб лічилося в дома успішно, без залишення щоденного заняття, а наслідок даєсь зауважати навіть у найгірших случаях. МЯГКІ ЯК ОКСАМИТ, ЛЕГКІ ДО УЖИВАННЯ, НЕ ДОРОГІ, НАГОРОДЖЕНІ ЗОЛОТИМ МЕДАЛЕМ І ПЕРШОЮ НАГОРОДОЮ. Перебіг лічення природний, тому пояс стаєся непотрібния. Доведемо вам сего, що кажемо, посилаючи вам прібку PLAPAO цілком ДАРОМ. Напишіть своє назвиско і адресу на купоні, залучаючи 10 ц. на оплату почти і вишліть почтою нинька.
PLAPAO LABORATORIES
3071 Stuart Bldg., St. Louis, Mo.
Імя і назвиско ....
Адреса ....
Відворотна почта принесе вам безплатно прібку PLAPAO.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанне веде до просвіти, а просвіта — се сила.
Пишіть по цінник книжок до
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весіля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Av., Bayonne, N.J.
Telephone 540